

[Formanden]

ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om orlov under børns sygdom, udvidet barselorlov og arbejdstidsnedsættelse.

[Af Waldorff (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B. 7. Fremsat 19/1 82).

Socialministeren (Bent Hansen):

Som det fremgår af bemærkningerne til dette beslutningsforslag, er det i vidt omfang inspireret af børnekommissionens betænkning. Jeg skal dog gøre opmærksom på, at børnekommissionen ikke diskuterede en selvstændig nedsættelse af arbejdstiden inden for det offentlige arbejdsmarked.

Daværende socialminister, fru Ritt Bjerregaards redegørelse af 7. oktober 1981 om børnekommissionens betænkning, der var til debat den 13. oktober her i tinget, omhandlede også spørgsmålet om pasning af syge børn, barselorlov og arbejdstidsnedsættelse. Regeringen mente og mener fortsat, at der er et væsentligt behov for at sikre børn og forældre mere tid sammen i det daglige. En nedsættelse af den daglige arbejdstid er en væsentlig forudsætning herfor, og dette spørgsmål er således det mest påtrængende i en børnepolitisk sammenhæng.

Regeringen gav også udtryk for, at en forlængelse af barselorloven vil fremme forudsætningerne for en sund og naturlig udvikling i spædbørnsalderen, og at der principielt bør være adgang til barselorlov også for mænd, ligesom spørgsmålet om pasning af syge børn måtte overvejes.

Jeg vil gerne slå fast, at der arbejdes med disse spørgsmål, der indgår i beslutningsforslaget. Jeg skal for det første henvise til det arbejde, der foregår i embedsmandsudvalget vedrørende ændrede barselvileregler. Udvalget har udarbejdet en første rapport, og herefter er der som bekendt fra 1. januar 1981 gennemført en forlænget barseldagpengeperiode og en barselorlov som første fase af forbedrede barselvileregler.

Udvalget arbejder nu videre med den anden fase på grundlag af betænkningen om barselorlov fra fællesudvalget under børnekommissionen og ligestillingsrådet, embedsmandsudvalgets første rapport og børnekommissionens betænkning.

Netop spørgsmålet om orlov i forbindelse med børns sygdom og yderligere forlængelse af barselorloven, herunder orlov til faderen, er højt prioriteret i udvalget. Også spørgsmålet om graviditetsundersøgelser i arbejdstiden og spørgsmålet om de studerendes situation, der omtales i bemærkningerne til beslutningsforslaget, er områder, som udvalget arbejder med.

Udvalgets forslag til anden fase af forbedrede barselvileregler ventes at komme til at foreligge inden udgangen af dette år, og jeg skal derfor afholde mig fra yderligere bemærkninger til punkt 1 og punkt 2 i beslutningsforslaget.

Dernæst skal jeg sige om punkt 3 i forslaget om en generel arbejdstidsnedsættelse for det offentlige arbejdsmarked, at regeringen er indstillet på på basis af en landsomfattende undersøgelse af befolkningens arbejdstid at lægge op til en drøftelse med arbejdsmarkedets parter og folketinget om muligheder for en nedsættelse af arbejdstiden og dermed en bedre fordeling af arbejdet med henblik på at tilskynde parterne til at lade spørgsmålet indgå i de kommende overenskomstforhandlinger.

Regeringen håber, at parterne inden for såvel den private som den offentlige sektor kan finde frem til løsninger, som også vil indebære en lettelse for børnefamiliernes problemer.

Med disse bemærkninger skal jeg afvise det foreliggende beslutningsforslag.

Torben Lund (S):

Da socialdemokratiets ordfører i denne sag ikke kan være til stede, skal jeg gøre nogle få bemærkninger.

Selv om vi i socialdemokratiet må afvise det foreliggende beslutningsforslag, er vi ikke uenige i princippet i de forslag, der er fremsat. Det fremgår også af den redegørelse, som den daværende socialminister, fru Ritt Bjerregaard, gav på regeringens vegne den 7. oktober 1981 på baggrund af børnekommissionens betænkning.

[Torben Lund]

Det fremgår af socialministerens indlæg i dag, at regeringen fortsat arbejder med spørgsmålene om nedsættelse af den daglige arbejdstid, udvidet barselorlov og orlov under børns sygdom, og vi er positive over for at drøfte disse spørgsmål.

Spørgsmålet om arbejdstiden er jo et overenskomstliggende, og vi finder det derfor i socialdemokratiet ønskeligt, hvis dette spørgsmål kunne finde sin løsning ved forhandling mellem arbejdsmarkedets parter.

Under alle omstændigheder må vi afvise beslutningsforslaget, men vi afviser ikke de tanker, der ligger i det, al den stund regeringen arbejder dermed. Med hensyn til det konkrete indhold af de initiativer, der kan tages på de pågældende områder, vil vi afvente regeringens arbejde.

Lis Møller (KF):

Vi er principielt positivt indstillet over for forslaget, men mener, det er helt urealistisk i dag.

I dag er det ved overenskomst vedtaget, at forældre har mulighed for at blive hjemme én dag på grund af barns sygdom uden lønnedgang, og jeg kunne godt gå ind for børnekommissionens forslag om 10 dage om året, eventuelt fordelt mellem forældrene. Men det er efter min mening et spørgsmål, som ikke angår staten; det må aftales arbejdsmarkedets parter imellem.

Jeg så også gerne en udvidet barselorlov af hensyn til moder og barn og en kortere orlov til faderen, men jeg mener, det er urealistisk på nuværende tidspunkt på grund af den økonomiske situation. Vi tog et skridt frem sidste år, og jeg er enig i, at vi på et givet tidspunkt må tage et længere skridt, men også her mener jeg at det bør drøftes med arbejdsmarkedets parter.

Jeg så også gerne arbejdstiden nedsat. Jeg har bemærket, at forslaget ikke her taler om småbørnsfamilierne; derfor mener jeg ikke, det hører sammen med spørgsmålet om barselorlov og sygeorlov af hensyn til børn. Jeg så gerne, at arbejdstiden blev nedsat, men selv for en børnevenlig politik er det vigtigt, at der tages hensyn til betalingsbalancen og erhvervslivets konkurrenceevne. Også børns velstandsniveau, og dermed deres trivsel, er afhængigt af noget, der nok lyder odiøst i VS' ører, nemlig erhvervslivets konkurrence-

vilkår. I dag er der mulighed for arbejdstidsnedsættelse og flextid inden for mange virksomheder, og jeg synes, man burde lægge pres på arbejdsmarkedets parter for at få yderligere adgang til arbejdstidsnedsættelse, men også dette spørgsmål må klares ved overenskomstforhandlinger.

Jeg er helt enig i, at der skal gøres alt godt for børnefamilierne, men samfundet kan ikke betale alt, hvad det koster at have børn. I dag er de fleste børn ønskebørn, og derfor må det være naturligt, at der er andre ting, man giver afkald på, hvis man ønsker at få børn. Mange af VS' forslag koster mange penge, og på et tidspunkt, hvor man har beskåret hjælpen til forældre med hjemmeboende handicappede børn, kan mit parti ikke være med til en række yderligere udgifter til familier med ikke-handicappede børn.

Henrik Toft (V):

Da venstres ordfører vedrørende dette spørgsmål, hr. Hans Jørgen Holm, er forhindret i at være til stede, skal jeg på mit partis vegne sige, at vi vil afvise dette beslutningsforslag.

Jeg skal dog gøre den bemærkning, at venstre principielt har en anden opfattelse end den, venstresocialisterne giver udtryk for. Vi mener nemlig helt klart, at børnene er forældrenes ansvar; derom skal der overhovedet ikke være nogen tvivl.

Derudover drejer de omhandlede spørgsmål sig om noget, som i stort omfang er overenskomststof, som det er nævnt af tidligere ordførere. Derfor mener jeg ikke, det er rigtigt af os på nuværende tidspunkt at blande os i det.

Venstre afviser altså forslaget.

Inger Harms (SF):

Socialistisk folkeparti kan erklære sig enig i de to første punkter, at folketinget skal opfordre regeringen til som led i en samlet børnepolitik snarest at tage initiativ til for det første, at en af forældrene sikres ret til orlov uden lønnedgang ved deres barns sygdom, og for det andet en udvidet barselorlov med fuld lønkomensation. Der er jo her tale om to af SFs gamle forslag.

Vi er tillige enige i bemærkningerne til de to punkter og finder, at det ikke mindst af hensyn til børnene er vigtigt. Forældrenes

[Inger Harms]

tilknytning til arbejdsmarkedet er på én gang deres vigtigste forudsætning for at forsørge deres børn og samtidig den væsentligste hindring for, at de kan få den tid til samvær med deres børn, der kan sikre børnenes sociale kontakter og udvikling. Men lige så vigtigt er det for kvindens ligestilling på arbejdsmarkedet, at noget sådant bliver gennemført.

Socialistisk folkeparti går ind for en 6 timers arbejdsdag med lønkomensation af mange forskellige grunde, men også her spiller hensynet til børnene, familiens trivsel og kvindens ligestilling en stor rolle. Vi har den principielle opfattelse i SF, at en nedsættelse af arbejdstiden skal ske efter forhandling mellem arbejdsmarkedets parter. Vi mener også i SF, at de krav, der skal forhandles ved overenskomstforhandlingerne, skal komme fra organisationerne.

Når det er sagt, må vi sige, at når nu forslaget er kommet frem, vil vi selvfølgelig opfordre de faglige organisationer til at stille krav om en væsentlig nedsættelse af den daglige arbejdstid. Dette gælder for ansatte inden for både stat, amter og kommuner og på det private arbejdsmarked.

Det er interessant, hvad ministeren vil sige til dette forslag, ikke mindst fordi regeringen selv i tiltrædelseserklæringen og i oversigten over, hvad der ville komme af forslag fra regeringen, opererer med en nedsættelse af arbejdstiden. Det vil sige, at man må formode, at ministeren vil arbejde for, at finansministeren forhandler nedsættelse af arbejdstiden med organisationerne ved de kommende overenskomstforhandlinger, og endda vil være meget velvilligt indstillet.

Dohrmann (FP):

Også vores ordfører er optaget af vigtigere ting end dette forslag, oven i købet noget, som går i den stik modsatte retning, nemlig at sørge for, at vi får nogle bedre forhold bl. a. på arbejdsmarkedet, således at vi kan få nogle flere i beskæftigelse og slippe for at optage de enorme udlandslån, vi gør for øjeblikket.

Jeg vil gerne principielt om forslaget sige, at vi på ingen måde kan støtte det. Jeg er ikke overrasket over, at VS fremsætter et sådant forslag, det har vi jo set før. Jeg er mere foruroliget over, at socialministeren, et med-

lem af regeringen, kan stå her og faktisk give udtryk for, at de tanker, der ligger bag dette forslag er ham meget sympatiske. Jeg synes nok, at den socialdemokratiske regering efterhånden må kunne indse, at man skal til at tænke i lidt andre baner, og at tiden ikke er inde til at give store gyldne løfter.

Når man nu foreslår barselorlov ikke alene for moderen, men også for faderen – og bedsteforældrene, onkler og tanter kommer vel siden hen – kan jeg ikke lade være med at tænke på noget, jeg fik fortalt engang af en ældre mand, som havde oplevet, dengang de polske roearbejdere kom til Danmark. Nu er der ingen, der må vildledes til at tro, at jeg ønsker, forholdene skal være således, men han fortalte, at i nogle tilfælde lagde disse mødre, der skulle føde, sig ned mellem roerækkerne, så gik der et par timer og så rejste de sig op og hakkede videre. Jeg synes nok, man skal være meget forsigtig med ikke at hoppe over i den anden grøft og simpelt hen forgylde folk både det ene og det andet sted, fordi man åbenbart mener, at der ligger nogle stemmer i det. For det første har vi ikke råd til det, og vi mener heller ikke, det er sundt, at folk sikres på alle leder og kanter. At få børn er efter vores opfattelse en privat sag, og kommer man ud i vanskeligheder, kan man henvende sig på bistandskontoret.

Men dette forslag indeholder en ting mere. Det er helt klart en favorisering af de offentligt ansatte. Jeg vil gerne spørge forslagsstillerne: hvad med landmandskonen, købmanskonen og alle de andre private erhvervsdrivende? Hvor kommer de ind i billedet? Eller tænker man kun på de offentligt ansatte?

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Tankerne om arbejdsfrihed i forbindelse med børns sygdom er jo ikke nye. De blev fremsat sidst her i tinget i 1980. Forslagsstillerne nævner i bemærkningerne, at det er et problem for udearbejdende forældre med børnepasning under barnets sygdom, og så langt er vi enige.

Ved overenskomstforhandlingerne opnåedes for hele LO-området ret til frihed med fuld løn på barnets første sygedag, og skal denne frihed udvides, må spørgsmålet be-

[Grethe Kindberg Jørgensen]

handles af arbejdsmarkedets parter i forbindelse med næste overenskomstforhandlinger.

Forslagets punkt 2 om udvidelse af barselorlov skal også løses af arbejdsmarkedets parter. Jeg skal kort kommentere en enkelt ting, som er faldet mig for brystet under gennemlæsningen af forslaget – jeg tænker her på sætningen:

»Der må derfor arbejdes hen mod en samlet barselorlov på 9 måneder, hvor både faderen og moderen mindst skal anvende de 3 måneder.«

Dette »skal anvende« må efter min opfattelse forstås som et diktat. Hvorfor et sådant påbud? Bør man ikke stille begge forældre frit med hensyn til, om de ønsker barselorlov?

Punkt 3 om nedsættelse af arbejdstiden inden for det offentlige skal jeg undlade at kommentere, idet jeg er enig med forslagsstillerne i, at det er et spørgsmål, der skal løses af arbejdsmarkedets parter.

Som tidligere nævnt er CD imod, at folketinget griber ind i arbejdsmarkedets parters frie forhandlingsret, og jeg skal derfor afvise forslaget.

Ole Vig Jensen (RV):

Da mit partis ordfører, fru Lone Dybkjær, ikke kan være til stede, skal jeg på partiets vegne sige, at vi er enige i den hovedtanke, der ligger i beslutningsforslagets punkt 1, at forældre skal sikres ret til orlov i forbindelse med børns sygdom. Det er jo en kendt sag, som også allerede sagt af flere ordførere, at det er et forhold, der er klart over en række overenskomster, men ikke på alle områder. Vi er i den forbindelse indstillet på at gå videre netop ad den vej.

Når det gælder beslutningsforslagets punkt 2 om en udvidet barselorlov med fuld lønkomensation, er det efter vores opfattelse et urealistisk forslag, og derfor er vi indstillet på i stedet at arbejde for en udvidet barselorlov med sædvanlig dagpenget, således at den solidaritet, som jeg går ud fra forslagsstillerne også gerne vil lægge i forslaget, i højere grad kan føres ud i livet. Den mulighed fremmes ved de tanker, vi har gjort os om en barselorlov med dagpenget.

Når det gælder beslutningsforslagets punkt 3 om en generel arbejdstidsnedsættelse, er vi også af den opfattelse, at det er urealistisk på

nuværende tidspunkt. Vi vil dog gerne gøre den bemærkning, at vi, når det gælder enliges problemer i denne forbindelse, er indstillet på at gøre en særlig indsats, idet de er mere udsat end andre på arbejdsmarkedet.

Waldorff (VS):

Fru Lis Møller sagde, at de fleste af de børn, der fødes i dag, er ønskebørn, og det er muligvis rigtigt. Men i hvert fald må man så tilføje, at når der bliver færre og færre af dem, er det nok, fordi vilkårene for børnefamilierne er blevet utrolig dårlige. Det hænger ikke mindst sammen med, at det, som ser ud som en vældig velstandsstigning for befolkningen, i meget høj grad er et resultat af, at der skal mere lønarbejde til for den enkelte familie, for at den kan opretholde et rimeligt levestandard i vore dages samfund, og det er sådan set det, diskussionen handler om.

Problemet er, at hvis man alvorligt ønsker at gøre noget for at forbedre børns vilkår, er der næsten kun én vej at gå, nemlig den at forbedre vilkårene for forældrene. Der er ikke nogen mulighed for at gå direkte ind og begynde at diskutere – det ville også være formynderisk ud over alle grænser – hvordan folk skal opdrage deres børn, hvad de skal gøre for dem, og hvordan de skal behandle dem. Vi kan kun gøre det, at vi gennem en børnepolitik fjerner de ting, som vi ved skaber dårlige sociale vilkår og skaber problemer i familierne, og det er de ting, vi med disse forslag prøver at gøre noget ved, også fordi alle ved, hvad konsekvenserne vil være af for dårlige vilkår for børnefamilierne, nemlig større sociale problemer, større problemer for samfundet i det hele taget som følge af ikke alene en både økonomisk, men så sandelig også en følelsesmæssig forarmelse på grund af de dårlige opvækstvilkår, børn har, og som hænger sammen med, at i almindelighed to mennesker skal lægge en 8 timers arbejdsdag uden for familien.

Derfor har vi i præcis dette forslag lagt vægt på at tage nogle af de problemer op, som findes omkring arbejdstiden. Det handler både om den tvang, der ligger i, at man skal gå på arbejde, uanset om børnene er syge eller ej. Det handler om meget dårlige vilkår i forbindelse med børns fødsel. Og så handler det selvfølgelig om arbejdstiden. Jeg vil godt sige noget om de tre punkter også i

[Waldorff]

forbindelse med de enkelte ordføreres indlæg, men generelt vil jeg lige sige, at der er en utrolig afstand mellem den principielle velvilje, man hører udtrykt fra mange sider, lige fra SF og til de konservative, og så praksis. Når det kommer til stykket og det viser sig, at det koster penge – og selvfølgelig koster det penge – er det alligevel urealistisk, det kan ikke lade sig gøre, eller det må være over en meget lang periode, når det går højt. Man kan godt lidt få den fornemmelse, at børn og pensionister er noget, alle taler pænt om, og det er en ret forstemmende oplevelse, når man diskuterer børnepolitik. Alle føler sig forpligtet til at sige noget pænt, men der kommer tilsyneladende uendelig lidt ud af det. Jeg vil dog vælge at tolke det på den positive måde, at partierne på en række punkter har tilkendegivet, at det er nødvendigt at sikre forældrene bedre under sygdom – det gælder socialdemokratiet, det gælder SF, og det gælder på enkelte punkter også andre partier – og at man også må gøre noget for at forbedre barselorloven. Det er selvfølgelig godt; og vi håber, at vi kan gå videre med det og nå nogen vegne.

Jeg vil godt sige nogle ting til socialministeren først.

Jeg har nok lidt svært ved at forstå, hvorfor det skulle være nødvendigt at sende spørgsmålet om barselorlov i et udvalg eller en kommission, som sidder og arbejder med det i lang tid. Jeg mener, det er en forholdsvis enkel ting. Det drejer sig for os at se om at sikre 9 måneder, og det kan ikke være så indviklet. Det er klart, at det også koster nogle penge, og så må man diskutere, hvordan det skal finansieres. Vi mener, det skal ske med fuld dækning for løntab under barselorlov.

Det var vistnok CDs ordfører, som angreb vores formulering, at hver af forældrene skulle have mindst 3 måneders barselorlov; det lød ikke særlig rart i CD-ører. Jeg mener, det er en nødvendighed, at man fastsætter, at hver af forældrene skal have mindst 3 måneder. Det, det selvfølgelig i praksis drejer sig om, er, at manden skal have 3 måneder, og det er nødvendigt, fordi vi med dette forslag ikke bare ønsker at sikre børnene de bedst mulige betingelser ved, at der er én hjemme i et antal måneder, men så sandelig også at gøre det muligt at bryde med det traditionelle kønsrollemønster og gøre det muligt for

mændene legitimt at bruge i hvert fald nogen tid på børnene lige omkring fødselstidspunktet og i de første levemåneder. Det er fantastisk vigtigt for, hvordan man får organiseret arbejdet i hjemmet, at også manden er forpligtet over for, hvad der foregår, og at man ikke har lønarbejdet som en undskyldning for ikke at foretage sig noget i forhold til en familiesituation, som nu er forandret, fordi der er kommet børn til.

En gennemgående bemærkning fra adskillige – det gælder de konservative, CD og det radikale venstre – var, at spørgsmålet om ret til orlov under børns sygdom og barselorlov var overenskomststof. Sådan betragter vi det faktisk ikke. Vi betragter det som ganske traditionelt socialpolitisk stof på linje med sygedagpengespørgsmålet og i øvrigt lovgivningen omkring barselorlov indtil nu. Det er rigtigt, at man har taget det op i forbindelse med overenskomsterne, men vi mener, at man gennem lovgivningen må sikre nogle minimumskrav opfyldt, fuldstændig på linje med arbejdsmiljølovgivningen generelt. Og man kan ikke bruge dette med overenskomstforhandlingerne til at prøve at undgå at tage stilling til de her spørgsmål. Det er traditionelt lovgivningsstof, og derfor vil jeg fastholde, at forbedringer kan ske ad denne vej.

Mere indviklet er det selvfølgelig, når vi begynder at diskutere arbejdstiden generelt, for vi mener ikke, at spørgsmålet om arbejdstid er lovgivningsstof, og det er faktisk heller ikke det, vores forslag lægger op til. Det er forklaringen på, at dette – som nogle har bemærket – kun handler om det offentlige område. Det hænger sammen med, at vi mener, at kampen for en 6 timers arbejdsdag selvfølgelig må føres af de faglige organisationer, men vi er i den specielle situation, hvad enten vi kan lide det eller ej, at i og med at vi er med i et lovgivningsorgan som folketinget, er vi en del af en arbejdsgiverpart, og det, det handler om, er, at vi vil kræve, at denne arbejdsgiver i de kommende overenskomstforhandlinger spiller ud med et tilbud om en 6 timers arbejdsdag. Det betyder selvfølgelig ikke, at vi kun ønsker at foretage os noget i forhold til det offentlige område, men vi kan ikke forestille os en situation, hvor man gennemfører en 6 timers arbejdsdag for de offentligt ansatte, uden at det øjeblikkeligt vil føre til, at det også slår

[Waldorff]

igennem på det private arbejdsmarked. Derfor mener vi faktisk, at vi har mulighed for at styrke fagbevægelsens kamp for en kortere arbejdstid ved at prøve at presse det offentlige som arbejdsgiver til at give noget med den klare begrundelse, at det faktisk er nødvendigt at nedsætte folks arbejdstid. Vi kunne godt tage en lang diskussion om, hvor meget det koster at nedsætte arbejdstiden, men jeg mener på sin vis nok, det er mere givende at diskutere, hvordan arbejdsmarkedet egentlig ser ud, altså ud over det faktum, at vi ved, at familierne er overbelastet arbejdsmæssigt set, og at det er nogle af de ting, der rammer børnene allervoldsomst.

Så er vi løbet ind i en række andre ting, bl. a. denne kæmpearbejdsløshed, som ingen vel for alvor tror man kan producere sig ud af på den traditionelle måde. Jeg tror, at de fleste – og det tror jeg også i meget høj grad gælder socialdemokratiet – har erkendt, at det er en arbejdsløshed, som i meget høj grad er teknologisk bestemt, og at man netop derfor må bruge denne situation til at gøre noget ved arbejdstiden. Jeg synes, det er fint, at socialdemokratiet og regeringen siger, at man er positivt indstillet over for en nedsættelse af arbejdstiden, og det vil vi godt tro på. Men jeg er ret skeptisk, når man ligesom henholder sig til resultatet af en landsdækkende undersøgelse af arbejdstiden, i hvert fald hvis man vil gøre det til en forudsætning for, at man kan gå videre med dette. Jeg mener, det er nødvendigt fra regeringen og også fra socialdemokratiet at få en klar tilkendegivelse af, at man vil have arbejdstiden nedsat.

Socialministeren (Bent Hansen):

Jeg skal blot gøre en enkelt bemærkning til hr. Waldorff, der på nogle punkter luftede nogen utålmodighed.

Som det fremgik af mit indlæg, arbejder regeringen med det spørgsmål, der omhandles i beslutningsforslaget. Jeg har stor forståelse for de synspunkter, der er kommet frem under denne behandling, men det må i samme forbindelse siges, at den økonomiske situation ikke gør det let at finde midlerne til de forbedringer, som man kan ønske sig.

Spørgsmålet om orlov under børns sygdom og udvidet barselorlov bør, som jeg har nævnt, afvente, at embedsmandsudvalget

vedrørende ændrede barselhvileregler afslutter næste fase af sit arbejde.

Med hensyn til spørgsmålet om arbejdstidsnedsættelse kan jeg blot oplyse, at socialforskningsinstituttet er i gang med forberedelserne til en undersøgelse af befolkningens arbejdstid, og at en planlagt arbejdsmarkedspolitisk redegørelse bl. a. også vil omfatte spørgsmålet om arbejdstidspolitiske foranstaltninger.

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

At forældrene i småbørnsfamilien skal have mere tid sammen med børnene, kan jeg helt tilslutte mig, men tror VS virkelig, at de ved hjælp af lovgivning kan ændre kønsrollemønstret? Efter min opfattelse: nej.

Vi skal ikke tilbage til 1920, det er helt rigtigt; men lad den enkelte familie selv afgøre dette i en intern magtkamp.

Poulsgaard (FP):

Man kunne jo sige: lad dog barnet! Det kunne man, hvis det var sådan, at VS stod ganske alene med disse spørgsmål, så var der ingen grund til at gå herop. Men det fortvivlende er jo, at VS har sympati langt, langt ind i socialdemokratiets rækker, hvor man i ramme alvor diskuterer barselorlov til mænd f.eks., 6 timers arbejdsdag, og hvad ved jeg.

Jeg synes ikke, at hr. Waldorffs indlæg her skal stå imodsagt. Vi er nogle stykker, der tror på, at det eneste, vi kan, er at producere os ud af krisen. Vi er nogle stykker, der ikke tror på det, hr. Waldorff siger, at det er teknologien, der har skabt arbejdsløsheden; det er en myte. Hvis vi ser på Vesteuropa som helhed, har vi jo flere arbejdspladser i dag, end vi nogen sinde har haft. Den teknologiske udvikling har aldrig nogen sinde skabt arbejdsløshed, den har skabt mere arbejde, men det er jo en opfattelse, der breder sig mere og mere – man oplever det, når man snakker med skoleklasser herinde, og det er, fordi VS, SF og andre røde partier er så dygtige – at der er en overgrænse for arbejde. Lige pludselig, bum, så slår man knæene imod, og så er der ikke mere arbejde at udføre. Selvfølgelig er der det, der er ingen overgrænse for arbejde. Arbejde avler arbejde, og arbejdsløshed avler arbejdsløshed. Derfor skulle dette ikke stå uimodsagt.

[Poulsgaard]

Og så er jeg ked af, at jeg ikke kan huske navnet på den læge, jeg nu vil citere, men det var en læge, der havde et indslag i regionalradioen i Vestjylland, og hun var inde på nogle af arbejdstidsreglerne, 11 timers reglen, hviletidsregler og andre ting, som VS jo er de første til at forlange skal overholdes til punkt og prikke. Hun sagde: vi er ved at lave nogle børn, der ikke bare har en far og en mor, men på institutioner og andre steder er der forskellige mennesker, der på forskellige dage tager sig af dem, de får aldrig nogen sinde tilknytning til en bestemt person, fordi man har alle disse tossede arbejdstidsregler, kurser og konferencer om sikkerhed osv. Den læge vil jeg faktisk gerne have navnet på, og det kan jeg få siden, for det er noget meget, meget vigtigt, hun siger.

Og én ting til. Med den arbejdsløshedssituation, vi har også i min kommune og andre, har jeg naboer, der begge er arbejdsløse, men gud hjælpe mig, om ikke de skal have deres børn anbragt i dagpleje. De har tid til at være sammen med deres børn, sådan som hr. Waldorff står og siger at vi skal have, men de vil ikke, de anbringer deres børn i dagpleje. Det så vi også eksempler på i fjernsynet en dag.

Jeg må stoppe nu, og hvis ikke vi havde en socialdemokratisk regering, der havde de samme tanker som VS, havde jeg ikke taget ordet, men de er vanvittige.

Waldorff (VS):

Jeg ville selvfølgelig meget gerne tro, at hr. Poulsgaard har ret, når han siger, at vi har en socialdemokratisk regering, der har de samme tanker som vi om de her ting, men det er jeg ikke så sikker på. Bl.a. er vi nok noget uenige om, hvordan man angriber en situation med, lad os kalde det økonomiske problemer generelt. Jeg mener, det er utrolig afgørende, hvordan man angriber dette problem, om man angriber det defensivt og siger: det, vi foretager os, må for Guds skyld ikke belaste erhvervslivet. Hvis man ligesom har det som udgangspunkt, bliver det meget let til, at dér, hvor man kan gøre noget, er dér, hvor det ikke koster noget, nogle små frynsereformer, mens man udskyder, skal vi sige de politiske og opinionsmæssige muligheder, der var for virkelig at tage fat på nogle vigtige reformer, og det gælder, vil jeg si-

ge, først og fremmest arbejdstidens nedsættelse.

Jeg mener heller ikke, det skal være usagt, at det, det i meget, meget vid udstrækning drejer sig om, når vi diskuterer barselorlov, orlov under børns sygdom og nedsat arbejdstid, er en marginal, fordi der er en meget stor arbejdsløshed, og det betyder, at der altså er en indtægt i den anden ende, når man nedsætter arbejdstiden, f.eks. at der kommer nogle andre i arbejde, og at man sparer arbejdsløshedsunderstøttelsen. Jeg synes i hvert tilfælde, det er meget vigtigt, at man fra socialdemokratisk side holder fast på det og bruger det som politisk argument for at kunne komme igennem med nogle reformer, som man selvfølgelig ved at arbejdsgiverne og de borgerlige vil modsætte sig med hud og hår.

Jeg vil ellers blot spørge, om der er en tidsfrist for det udvalg, der arbejder med barselorlov. Hvis der er, vil jeg godt høre, hvad den er.

Og så en bemærkning til CD, som spørger, om vi tror, vi kan lovgive omkring kønsrollemønstret. Nej, selvfølgelig kan vi da ikke det. Jo, det kan vi da godt, men det kommer der ikke så meget ud af. Det, det drejer sig om, er at ændre på lovgivningen dér, hvor den i sig selv er med til at skabe det materielle grundlag for et forkert kønsrollemønster, en kvindeundertrykkelse. Og sagen er jo, at som vilkårene er på arbejdsmarkedet i dag, er kvinders situation elendig, og her betinger selve arbejdsmarkedets situation, at kvinder kommer til at stå dårligt. Det betyder f.eks., at man, når man ansætter en kvinde, har det liggende i bagehovedet, at det er hende, der bliver hjemme, når børnene er syge. Det ligger i bagehovedet på en arbejdsgiver. Kvinder får børn, og det betyder – for at udtrykke det ganske kynisk og økonomisk – at prisen på den kvindelige arbejdskraft er lav på grund af, at deres stilling i forhold til lovgivningen er for dårlig; det er dér, vi har mulighed for at gribe ind på det, skal vi sige materielle niveau, og det er det, vi ønsker at gøre med vores forslag.

Så vil jeg lige sige til hr. Poulsgaard, at det er da også utroligt, at to, der er arbejdsløse, ønsker at få passet deres børn f.eks. i en dagpleje eller i en børnehave. Tænk, at to arbejdsløse ikke bare affinder sig med, at de er arbejdsløse og skal blive ved med at være det resten af livet. Det var dog fantastisk!

Poulsgaard (FP):

Jeg kan love hr. Waldorff, at hvis VS nogen sinde får magt i dette land, er jeg den første, der er rejst til udlandet – hvis jeg får lov til at rejse – det kan jeg love, men at det sker, er der ikke så stor risiko for. Der er faktisk ret så mange, der er enige med mig, og det er jo ikke så få, jeg snakker om; i tusindvis af tilfælde ud over det ganske land får både far og mor deres løn fra det offentlige. De har intet at lave, de får løn fra samfundet. Det er ikke deres skyld, men fordi vi har haft en forkert regering i dette land, at de ikke har noget at lave. De afleverer imidlertid deres børn kl. 8.30 til nabokonen, som så også skal have løn af det offentlige. Vi er nogle stykker, der synes, at de penge, vi bruger dér, kunne være brugt bedre. Det må hr. Waldorff have mig undskyldt.

Knud Lind (FP):

Jeg skal blot meddele VS, at jeg ikke vil rejse, jeg bliver her til den bitre ende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om børns rettigheder og sikkerhed.

[Af Waldorff (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 4. Fremsat 19/1 82).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Justitsministeren (Ole Espersen):**

De forskellige elementer i forslaget peger imod flere forskellige ministerier: socialministeriet, undervisningsministeriet, indenrigsministeriet og justitsministeriet. Af praktiske grunde skal jeg under ét redegøre for regeringens holdning til forslaget, men det må naturligvis blive relativt kortfattet.

Når det drejer sig om børns forhold til forældrene og deres indflydelse på afgørelser om deres personlige forhold, så anfører forslagsstillerne i de almindelige bemærkninger, at børn er retsløse, og giver i øvrigt en beskrivelse af den gældende retstilstand. Jeg må sige, at jeg finder redegørelsen meget forregnet, for at sige det mildt.

Med hensyn til beslutningsforslagets punkt 2 og 5 om ophævelse af den såkaldte revselsesret og om børns ret til at blive hørt forud for afgørelser om deres personlige forhold skal jeg henvise til, at justitsministeriet i juni 1981 nedsatte en arbejdsgruppe vedrørende forældremyndighed m. v. med den opgave at udarbejde udkast til et lovforslag om ændring af myndighedslovens regler om forældremyndighed, herunder altså også indholdet af forældremyndigheden, og reglerne om behandling af forældremyndighedssager. Disse spørgsmål indgår altså i kommissoriet for arbejdsgruppen, der bl.a. skal arbejde på grundlag af børnekommissionens betænkning og på grundlag af ægteskabsudvalgets relevante udtalelser. Når arbejdsgruppens beretning foreligger, vil ministeriet tage nærmere stilling til spørgsmålet om ændring af den gældende lovgivning.

Hvad angår spørgsmålet om at iværksætte en oplysningskampagne om skadevirkningerne ved voldsanvendelse som led i børneopdragelse, vil jeg gerne fremhæve, at regeringen for så vidt er enig med forslagsstillerne i, at det er værdifuldt med et udbredt kendskab til skadevirkningerne ved voldsanvendelse, men vi mener ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for nu, hvor revselsesretten altså er til behandling i et udvalg, at tage stilling til en oplysningskampagne herom.

Når det drejer sig om forslaget om etablering af krisecentre og beredskabsfamilier for børn i kritiske familiemæssige situationer, kan jeg oplyse, at jeg fra socialministeriet er bekendt med, at der rundt om i kommuner og amtskommuner er bestræbelser i gang for at finde alternative løsningsmuligheder for sociale problemer ikke mindst hos småbørns-